

Eurydice

Better knowledge for better education policies

Εκπαίδευση και Αειφορία στην Ευρώπη

Στις 16 Απριλίου 2024, το δίκτυο Ευρυδική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δημοσίευσε την έκθεση «Μάθηση για την αειφορία στην Ευρώπη: Οικοδόμηση ικανοτήτων και υποστήριξη εκπαιδευτικών και σχολείων».

Σύμφωνα με το στρατηγικό πλαίσιο 2021–2030 για την ευρωπαϊκή συνεργασία στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη σύστασή του για το 2022, προέτρεψε τα κράτη μέλη να εντείνουν και να ενισχύσουν τις προσπάθειες για την υποστήριξη των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι να έχουν πρόσβαση σε *«Εκπαίδευση και κατάρτιση υψηλής ποιότητας, δίκαιης και χωρίς αποκλεισμούς για την αειφορία, την κλιματική αλλαγή, την προστασία του περιβάλλοντος και τη βιοποικιλότητα, με τη δέουσα μέριμνα για περιβαλλοντικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους»*. Η σύσταση του Συμβουλίου απαιτεί μια σειρά μέτρων σε επίπεδο εκπαιδευτικών συστημάτων, καθώς και σε σχολεία, εκπαιδευτικούς και εκπαιδευόμενους, και στόχος της έκθεσης είναι να διερευνήσει πώς αυτό εφαρμόζεται στην πράξη.

Η έκθεση εστιάζει στην ανάπτυξη ικανοτήτων αειφορίας μεταξύ των μαθητών/μαθητριών και στην υποστήριξη που παρέχεται στους εκπαιδευτικούς και στα σχολεία στην Ευρώπη, για την εφαρμογή τους. Αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η μάθηση για την αειφορία ενσωματώνεται στα ευρωπαϊκά αναλυτικά προγράμματα σπουδών και σε ποιο βαθμό οι ικανότητες αειφορίας – μεταξύ αυτών και το ευρωπαϊκό πλαίσιο GreenComp – περιλαμβάνονται στα κείμενα πολιτικής. Εξετάζει επίσης τον τρόπο με τον οποίο τα ευρωπαϊκά εκπαιδευτικά συστήματα προετοιμάζουν και υποστηρίζουν τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις διευθυντές/τριες σχολείων στην παροχή εκπαίδευσης για την αειφορία. Επιπλέον, διερευνά προσεγγίσεις για την αειφορία ολόκληρου του σχολείου και εξετάζει την ενσωμάτωση της μάθησης για την αειφορία στις σχολικές δραστηριότητες.

Καλύπτοντας την Πρωτοβάθμια και Μέση Γενική Εκπαίδευση, η έκθεση βασίζεται σε ποιοτικά δεδομένα για πολιτικές και μέτρα υποστήριξης που έχουν συλλεχθεί μέσω έρευνας συλλογής δεδομένων από το Δίκτυο Ευρυδίκη σε 39 εκπαιδευτικά συστήματα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι μέσα από τα ευρήματα της έκθεσης, η Κύπρος αξιολογείται με τον πιο θετικό τρόπο στην προώθηση και ανάπτυξη των ικανοτήτων αειφορίας στο εκπαιδευτικό γίνεσθαι, ως χώρα που πρωτοστατεί και ηγείται στο πεδίο τόσο για τις πολιτικές, όσο και για τα προγράμματά της. Ειδικότερα, η Κύπρος παίρνει τα εύσημα και καταγράφεται ως η μοναδική χώρα μεταξύ των 39 εκπαιδευτικών συστημάτων που έχει ολοκληρωμένο και συγκροτημένο αναλυτικό πρόγραμμα για τη εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη με διδακτικό χρόνο στο σχολικό πρόγραμμα.

Τα πιο κάτω ευρήματα αναδεικνύουν την ανάγκη για ολοκληρωμένες πολιτικές για την προώθηση της αειφορίας στα εκπαιδευτικά συστήματα και στα σχολεία των ευρωπαϊκών χωρών. Επισημαίνεται η ανάγκη για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και των σχολείων γενικότερα ώστε να παρέχουν σε όλους τους/τις μαθητές/μαθήτριες την ευκαιρία να αναπτύξουν τις ικανότητές τους σε αυτόν τον τομέα.

- Και τα 39 εκπαιδευτικά συστήματα που εξετάστηκαν περιλαμβάνουν το θέμα της αειφορίας στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών τους.
- Σε 9 χώρες, το μάθημα της αειφορίας διδάσκεται ως ξεχωριστό μάθημα, ωστόσο μόνο στην Κύπρο είναι υποχρεωτικό για όλους τους/τις μαθητές/μαθήτριες στην Προσχολική και Δημοτική Εκπαίδευση.
- Η μάθηση μέσω εργασιών (projects) είναι πιο κοινή ως παιδαγωγική προσέγγιση από τη διδασκαλία της αειφορίας ως ξεχωριστό μάθημα και είναι μια πρακτική που εφαρμόζεται σε 14 εκπαιδευτικά συστήματα.
- Σχεδόν και οι επτά ικανότητες αειφορίας που εξετάζονται στην έκθεση (εκτίμηση της αειφορίας, προώθηση της φύσης, συστημική σκέψη, παιδεία για το μέλλον, προσαρμοστικότητα, πολιτική δράση και ατομική και συλλογική δράση) συμπεριλαμβάνονται, κατά πλειοψηφία στα αναλυτικά προγράμματα των ευρωπαϊκών χωρών.
- Εξαίρεση αποτελεί ο «μελλοντικός αλφαριθμητισμός»¹, μόνο 23 εκπαιδευτικά συστήματα αναφέρονται σε αυτή την ικανότητα.
- Πάνω από τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα (23) καλύπτουν και τις επτά ικανότητες αειφορίας σε τουλάχιστον ένα επίπεδο εκπαίδευσης.
- Ενώ οι ικανότητες της αειφορίας περιλαμβάνονται ποικιλοτρόπως στα αναλυτικά προγράμματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών, σε αυτή τη μελέτη, οι κανονισμοί και οι κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζουν τα ελάχιστα πρότυπα και το περιεχόμενο για τα προγράμματα αρχικής κατάρτισης εκπαιδευτικών καλύπτουν μαθησιακούς στόχους που σχετίζονται με την αειφορία σε λιγότερα από τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα.

- Οι ευρωπαϊκές χώρες συνήθως παρέχουν διδακτικό υλικό, πόρους, κατευθυντήριες γραμμές και ειδικά δίκτυα για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην παροχή εκπαίδευσης για την αειφορία. Σε περισσότερα από τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να λάβουν πρόσθετη υποστήριξη από εξειδικευμένες ομάδες στο αντικείμενο ή από εκπαιδευτικά κέντρα αειφορίας. Η υποστήριξη από τους/τις συντονιστές/συντονίστριες ή τους μέντορες των σχολείων είναι λιγότερο εξαπλωμένη στην Ευρώπη.
- Τα δύο τρίτα των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων παρέχουν καθοδήγηση και/ή εργαλεία για την ανάπτυξη ποικίλων προσεγγίσεων για την αειφορία σε ολόκληρο το σχολείο, με τα υπουργεία παιδείας και άλλους κυβερνητικούς φορείς να δημοσιεύουν κατευθυντήριες γραμμές, να οργανώνουν διαδικτυακά σεμινάρια, να δημιουργούν ιστοτόπους για τη συλλογή παιδαγωγικών πηγών, να συγκεντρώνουν βέλτιστες πρακτικές και να εκδίδουν χρήσιμο υλικό και εγχειρίδια για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών.
- Σχεδόν τα μισά εκπαιδευτικά συστήματα, σε εθνική βάση, προωθούν ή εφαρμόζουν μηχανισμούς ή διαδικασίες αναγνώρισης και πιστοποίησης των σχολείων σε αειφόρα.
- Μόνο 12 εκπαιδευτικά συστήματα προσφέρουν οικονομική υποστήριξη στα σχολεία για επενδύσεις σε υποδομές και μόνο 13 βοηθούν στη χρηματοδότηση για τη δημιουργία ή συντήρηση σχολικών κήπων ή μαθητικών εκδρομών.
- Λιγότερο από το ένα τρίτο των εκπαιδευτικών συστημάτων παρακολουθούν τον τρόπο με τον οποίο τα σχολεία ενσωματώνουν την αειφορία στις δραστηριότητές τους, καθορίζοντας συγκεκριμένα κριτήρια σχετικά με τη μάθηση για την αειφορία είτε σε εξωτερικές είτε σε εσωτερικές σχολικές αξιολογήσεις.

ί Μελλοντικός αλφαριθμητισμός: ορίζεται ως η ικανότητα να κατανοούμε καλύτερα τον ρόλο του μέλλοντος σε αυτά που βλέπουμε και κάνουμε.